

OSEM

V studentskija Vavilon v Novi Belgrad, za perioda ot chetiri godini, prez kojto se razvivashe dejstvieto na tozi razkaz (vse po-chesto se hvashtam, che kazvam: po vremeto na Mima), mozheshe da sreshtnesh i da se zapoznaesh s naj-stranni lichnosti. Po ulicite mezhdu chetirite dylgi paviliona, po pytekite, utypkani ot studentski podmetki, se vslushvah v ezicite i narechijata na mladezhite, koito, otdeleni chrez rekata ot golemija grad, lezhaha po pejkite, igracha na gonenica po poljanata, obrasla s hilava treva, vziraha se v izpomachkanite si uchebnici, boreha se, systezavaha se po hvyriljane na kamyni, ili prosto se shljaeha bez rabota, tyrsejki njakoj zemljak, kojto da im plati avtobusnija bilet do Belgrad.

Kakto i vsjako drugo gradche, i Studentskija grad si imashe vladeteli, ugoeni zubrachi s oredjala veche kosa na temeto, i prestypnici, mladi dangalaci s kozheni kaishki okolo kitkata. Pod niskoto chelo i kyso podstrigana kosa probljasvaha zaplashitelno kyrvjasalite im ochi. Ot vreme na vreme nahyltvaha v zhenskija blok i iznasilvaha po njakoja provincialna ovchica, kojato sled njakolko dena sama im se otdavashe, minavajki ot ryka na ryka.

Imashe i drebni kradci sys svetkavichni prysti i virtuožno ovladjana tehniko, a se sreshtaha i zavejani: lesno se poznavaha po lunatichnata im pohodka; vinagi pod mishnica mykneha kupishta knigi i izpisani hartii. Bezumno se nadjavaha, che shte

vidjat njakoj den otpechatani shlifovanite si stihove i hroniki za detstvoto.

Gradyt, estestveno, si imashe i ludi, umstveno izostanali mladezhi, sakati i krivogledi komedianti, po chiito ustni vechno trepteshe naludnichava usmivka. Kato stado vyrvjaha podir huliganite, sybirajki fasovete im, muftejki milostta im. Prashtaha gi da pljujat na njakogo v liceto, a sled tova, tyj kato chovekyt udrjashe ludija, skachaha kato glutnica besni ulichni pseta i razperdushinvaha zhertvata.

V grada procyftjivashe prestypnijat svjat: motaeha se komardzhii i spekulanti - koloritna izmet ot deklasirani moshenici, koito napuskaha Belgrad, bjagajki ot zakona. Krieha se s meseci po staite na synarodnicite si, spejki dori po garderobite s kufari pod glavata.

Momchetata, proizlezli ot sredni gradski semejstva, se opitvaha otново da izgradjat izgubenite si domove. Poddyrzhaha se edin drug shodnite dushi v tozi choveshki kosher, pylen s mlada plyt, zubrene, omraza, grabezhi, strah, ljubov i nostalgija. Po staite im mozheha da se namerjat semejni fotografii i pystri kalendari. Sybiraha kato kyratici razesheni pribori za hranene i sydove, v koito mozheshe da se gotvi, a ponjakoga sym popadal i na kraen razkosh - prozrachni zavesi na prozorcite i cvetja v konserveni kutii.

Drugite stai pyk, a te bjaha povecheto, izrazjavaha krajno prezrenie kym gradskata podredba. V tjah zhiveeha bezprichinni buntovnici, otrekli se ot chinovnicheskite si semejstva - studentskijat lumpenproletariat, vinagi *polu*:- nito rabotnici, nito seljani, nito grazhdani, prosto vechni studenti! ZHiveejki v neopisuem sveshten bezporjadyk, sjakash zhelaeha da se osvobodjat ot shibanata diktatura na svoite majki-veshtici i gostnite im pod pohlupak. Potapjaha i poslednite sledi ot esnafski relikvi po staite si, razprodavajki spomenite,

svyrzvashti gi s ambicioznite im bashti: chasovnici, polucheni za abiturientskija bal s izgravirano posveshtenie, tymnosini abiturientski kostjumi, vratovryzki i verizhki, na kraja dori i kufara, s kojto sa donesli vsichko tova v Belgrad.

Vlizal sym i v stai na selski sinove. Mirisheha na susheno meso ot dalechni durmitorski kyshli, na vlazhna vylna ot selskite chorapi, koito obiknoveno se susheha vyrhu radiatorite. Iz tezi stai se vyzhishtavah na chudesnite odejala, iztykani ot majkite i sestrite im. ZHelaeli sa navjarno sinovete i bratjata im po chuzhbina da se zavivat s tjahnata ljubov - s vylna, kojato sami sa strigali, preli, tykali, bojadisvali i tepali v studenite izvori. Kogato zavrat nozdri v tezi shareni odeala i zatvorjat ochi, tezi nabyrzo drypnali se selski momci mozheha vsjakoga da se vyrnat v rodnija si kraj, da usetjat topline na teletata v zatrupanite obori, mirisa na govezhdi tor, kojto dimi v studenata utrin, bleeneto i zvyna na stada, laja na kuchetata.

Decata na zaselnicite ot Vojvodina, rodeni v ravninata, govoreha na smesica ot narechieto v starija kraj i provlecheno tromavija akcent na ravninata, vmykvajki ot vreme na vreme i novija, toku-shto nauchen belgradski zhargon. V shkafoвете im imashe vinagi hrana. Roditelite im redovno ja prashtaha po mashinistite i konduktorite na panonskite vlakove. Ot tezi stai mozheshe vinagi da se izkopchi neshto za kljopachka: obiknoveno tova beshe debela bjala slanina, kojato dyvchehme bez hljab, dokato ne ni priloshee ot mazno. A imashe i istinski pirshestva! Togava, kogato v paketite pristigaha cherveni kato kryv nadenici, meki kyrvavici, presni pryzhki i pasteti. Sezonyt na pirshestvata e prez dekemvri, po vremeto, kogato se koljat svinete. Majkite im konserviraha svinsko v raztopena mas i im go izprashtaha v gramadni stari tenekieni kutii ot marmalad. Naj vkusni bjaha "makovnjachite" - sladkishi, koito mogat da se

dyrzhat mnogo vreme. JAli sme gi i mesec, sled kato sa izvadeni ot furnata.

Selskite sinove gledaha na nas, gradskite renegati, s podozrenie. Sledvaha glavno praktichni nauki, izbrani ot bashite im: ikonomika, agronomstvo, veterinarstvo, pravo, stomatologija... Posledni v Studentskija grad ostavaha bez mangizi. S vrodena seljashka hitrost se staraeha da zapazjat rezervi v dobre zamandalenite vojnishki sandyci.

Tam, ot drugata strana na rekata, se zapoznah s mladi planinci, mechtaeshti za politicheska kariera i znaeshti naizust "Gorski venec". I dnes gi vizhdam kak vsjaka sutrin trygvat da zavladjavat Belgrad: blestjashti poeti, oratori, genii i komardzhii. Svadlivci i zavejani. Mladi edinaci, po koito bjaha ludi belgradskite dami, prichakvashti gi sutrin po kafeneta i sladkarnici, dokato myzhete im sa na rabota.

Sprijateljaval sym se s nostalgichni bokelii. Imaha dylgi, izmycheni dekadentski lica. CHuvstvashe se, che v tjah teche kryvta na potencialni navigatori i kapitani - dori i v nevoljata na studentskija zhivot umeeha da zapazjat vrodinata si iziskanost v dvizhenija i dyrzhanie. Govoreha napevno, a tezi chudni dumi bjaha pylni s nostalgija po tihite zalivi. Sred tjah lesno se razpoznavaha bosnenskite mladezhi - tezhki i zdravenjaci kato zemjata, peeha v prolethite vecheri pred pavilionite, v trevata, tyzhni vojnishki pripevi, zavyrshvajki gi s gnevni izvivki, sled koeto nastypvashe tishina. Tuk imashe i dylgovrati ostrovitjani: razgovarjaha s kresliv ezik ot gyrleni vikove, kojto prilicha na krjasyka na chajkite.

Iz тази studentska navalica se motaeha ungarci, gyrcki, cigani, rumynци, rusini i slovaci, letjashti holandci. Afrikanci ot Nigerija, Kongo, Uganda i Sudan trepereha v prekaleno tynkite si shliferi pod snega, kojto bezshumno zatrupvashe Studentskija grad. Svireha v staite si na kitari, udrjaha s dylgite si prysti po

dynoto na legeni, zamenjashti ritualnite im timpani, a ponjakoga gi naemaha v malki dzhaz-systavi po vecherinkite iz pokrajninite. Elegantnostta im predizvikvashe zavist. Hodeha s dylgite si kraka v tancova stypka pod rityma na sinkopi, koito samo te mozheha da chujat. Mnogo stradaha ot belgradskata koshava i oskydnata hrana i zatova lesno se razboljavaha. Iz blokovete se raznasjaha uzhasni razkazi za myzhestvenostta im i hipnotichnata im sila nad belite momicheta - sluhove s ottenyci na revnost. Tova bjaha chudesni momcheta. Smajano gledaha snega s rozovite si skleri. Vsichki se izbivaha da im bydat sykvartiranti, zashtoto imaha poveche mangizi ot nas; pri tova ne bjaha stisnati i deljaha vsichko, koeto pritezhavaha, s naivno trogatelno detsko prahosnichestvo. Vyzhishtavahme im se, zashtoto mislehme, che njakoj den, kogato si zaminat ot Studentskija grad, shte stanat krale ili pone ministri. Vseki afrikanec togava beshe bydesht dyrzhaven glava. Edin, kogoto poznavah, se kazvashe Ahmed Taib i peeshe po-hubavo i ot samija Net King Kol.

Veche tri meseca se brysna s chuzhda samobrysnachka. Zybite si mija, kato izstiskvam ot pastata na Ale vyrhu pokazaleca. ZHiveja napravo bez nito edna vesht, za kojato da kazha: tova e moe! Kufaryt mi ostana kato zalozhnik u rodninite, na koito dylzha blagodarnost i mangizi. Nito ednoto, nito drugoto shte im vyrna njakoga. V tozi kufar se namirat naj-skypite mi knigi, vse oshte izpolzvaemite mi zimni obuvki, rizite mi, koito veche sa zapochnali da plesenjasvat. Oshte, i njakoi fotografii, za koito kopneja kato za izguben proizhod.

Koj sym az v syshtnost? Ot kyde proizhozhdam? Kak sym pristignal tuk? Kyde sa sega onezi pisma, za koito tolkova mi e domychnjalo? Pismata, kydeto se iztykvat prichinite, poradi koito mi bi shuta edna provincialna intelektualka.

V tozi kufar e i chetkata mi za zybi. Izlinjalata chetka i samobrysnachkata, nakraja - lichnata mi karta s izpomachkanoto mi kryshtelno, svidetelstvoto mi za zrelost i adresna karta.

CHudno, kogato si mislja za onezi godini, prez koito zhivjah neregistriran, obiknoveno se pitam: "A kyde togava, po djavolite, poluchavah poshtata?". Otvovoryt e prost: pisma izobshtho njamashe!

Vseki, znachi, mozheshe da me arestuva i da me vyrne kato skitnik v rodnija mi grad. Ne mozheh s nishto da dokazha koj sym, kak se kazvam i na kolko sym godini. Oshte po-malko mozheh da utohnja profesijata si: kakyv sym, kakvo rabotja, s kakvo se prepitavam?

Znaeh, v syshtnost, edinstveno kakvo ne zhelaeh da byda.

Edna sybota izprah v mivkata chernija si pulover. Vodata stana s cvjat na kitajski tush.

Naj-trudno e s obuvkite. Obuvkite sa seriozna investicija. Cjaloto semejstvo otiva da kupi obuvki na svoja naslednik. Dylgo gi opipvat, probvat jakostta na podmetkite, nosa, kachestvoto na kozhata... Novijat chift obuvki trjabva da trae naj-malko tri-chetiri godini.

Moite plitki, tymnokafjavi obuvki krijat v svoite nosove sledi ot njakogashna elegantnost i ot cenata, na kojato sa kupeni, no podmetkite - bozhe gospodi! - podmetkite im oshte predi mesec bjaha opasno iztyneli, a sega se pojavjavat puknatini, koito vseki moment mogat da razcyfnat v prekrasna bednjashka roza! Zabeljazvam vsjaka neravnost po trotoara pod hodiloto. Sled tova idva vtorata faza: useshtam vlazhnite mesta po asfalta, a sled tova, s vik, kojto se kachva chak do kolenata mi, v obuvkite mi blikva voda.

Voda! Voda! Voda! Voda! Voda v trjumovete! Voda vyv vytreshnostta na koraba! Naj-napred zhenite i decata, a sled tjah morjacite. "Dokato korabyt potyva, i kambanite zvyujat, po machtite morjacite stojat!".

Vsjaka sutrin, znachi, predi da trygna za Belgrad, podlagam pregynat karton pod hodiloto si. Do njakoe vreme uspjavam da zabravja vremennostta na tezi falshivi podmetki, no kartonyt byrzo se razlaga, omekva ot vlagata i mene me obzema panika. Vizhdam najave onja koshmar, v kojto si napylnu oblechen na njakakvo tyrzhestvo - samo krakata ti sa bosy! Znachi, imash chadyr, dori shapka na glavata, vsichko, samo njamash obuvki. V tozi syn ti se struva, che horata oshte ne zabeljazvat, deto si bez obuvki, ta zatova, kriejki se ot sram, tyrsish tezi prokleti obuvki, potejki se ot uzhas, no gi njama nikyde. Budish se uzhasn i piesh voda. Obuvkrite vi, estestveno, sa do krevata. No ot tozi syn, v kojto zhiveeh meseci i godini veche, njamashe budene. Tozi syn me prichakvashe da prosyska "dobro utro". Vzimal sym na zaem razlichni obuvki - za den, za dva, za edno izlizane, a vednyzh dori i za cjala sedmica, no te mi bjaha ili golemi, ili tesni, a i sobstvenicite im ochakvaha da im gi vyrna byrzo.

Pitam se kakvo li goljamo delo shte izvyrshi edin mlad chovek v Belgrad s vzeti nazaem obuvki? Mlad chovek, kojto ne zhelae da krade, njama dostatychno sila da otneme, a se sramuva da prosy?

Ot dadenata distancija vyv vremeto, mizerijata izglezhdha dosta dekorativno. Estestveno, ako ot neja se izpluva navreme. No onja, kojto nosi obuvki, propuskashti voda pri vsjaka nevnimatelna krachka, tova momche, bas dyrzha, dobre znae kakvo e mizerija. Tja e unizhenie! Strah. Podluda! Tja e malodushie. Otchajanie. Tja e impotentnost. Iskam da kazha - s probiti podmetki v dyzhda prosto ne ti stava!

I koj znae, mozhe bi točno tova otchajanie, koeto, nosejki sramezhливо iztyrkanoto si prekaleno shiroko gadno vyzkyso bezvkusno neudobno chuzhdo tjasno smradливо obleklo, e izpitalo edno sledvoenno *polupokolenie* ot svryhchuvstvitelni momcheta, rodi petnajsetina godini po-kysno prichudlivi plodove - pojavata na iztyrkanoto kato stil? No tozi nov stil na iztyrkanite dynki i parashutni jaketa, ot koito visjat parcali, tezi rehavi puloveri, koito visjat kato drehi, okacheni na plashilata po poletu, vsichki tezi neshta vse pak dnes stojat vyrhu celi, nepropusklyvi debeli podmetki!

Prez dylgoto si skitosvane sym sreshtal naj-razlichni obrazci na choveshka ekscentrichnost: globtroteri i buntovnici, hipita i tvorci-skitnici, profesionalni brodjagi, dripavi shpioni i kamperi - no oshte ne sym vidjal njakoj ot tjah da e imal dupka na podmetkata, prez kojato da pronikva voda. Oshte neshto: dnes e mnogo po-lesno da bydesh dripav, otkolkoto po vremeto na Mima, kogato Belgrad beshe obhvanat ot ludostta na italianskata moda, a podiveli portieri izhvyrljaha posetitelite bez vratovryzka.

Znam, che v zhivota si nishto izkljuchitelno ne sym napravil. ZHiveeh den za den, nosen ot obshtata vylna na idvashtija priliv; ljushkah se vyrhu тази vylna, kojato nadigaha drugite - izkljuchitelnite. Misleh se za nad srednoto nivo, samo poradi tova, che sym se namiral syvsem sluchajno blizo do tjah, sedjal sym na masata im, bil sym hronikjor, syvremennik, svidetel i sysed na uspehite im. Tova znam.

No se laskaja sam, che edin ot pyrvite ponesoh po Knez Mihajlova elegantnostta na dripljo, pravejki taka, che tja pokysno da se prevyrne v obshtopriet stil. Bjah predshestvenik na dnehnite hipari po тази ulica, kydeto grazhdanite s omraza i uchudvane se obryshtaha podir men, otdrypvajki nastrana dyshterite si. Zatynali v typite si praznichni razhodki do

Kalemegdan s decata, s "tezi malki bezvrati chudovishta", predi da se zamyknat v byrlogata na morkovite i jufkata, znaeha, che gi mrazja. CHE sym ot drugata strana.

No samodovolstvoto e vechno i mladezhkiyat bunt, kojto zhelaе da razrushi sitata nedelna typota, se razbiva na puh i prah pred grazhdanskite "kodaci" i "zorki". Tozi bunt prilicha na pyrvata ljubov - rano ili kysno se preboleduva kato zaushkata, zatova si spomnjam za nego s usmivka, kato za njakoe blagosloveno vreme, kogato vsichkite ni zybi bjaha po mestata si. Zybi za celuvka i za hapane. Za kljopane i pljuene prez zybi.